

Βρυξέλλες, 27.5.2021
C(2021) 3656 final

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 27.5.2021

σχετικά με μεταβολές στα χαρακτηριστικά δεσμευμένων κεφαλαίων

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 27.5.2021

σχετικά με μεταβολές στα χαρακτηριστικά δεσμευμένων κεφαλαίων

ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΓΝΩΜΗΣ

Ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) παρακολουθεί την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από τα κράτη μέλη υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)¹.

Στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 215 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ), οι εθνικές αρμόδιες αρχές (στο εξής: ΕΑΑ) των κρατών μελών μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή να διατυπώσει τις απόψεις της σχετικά με την εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων των σχετικών νομικών πράξεων ή να παράσχει καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή τους. Οι ΕΑΑ μπορούν επίσης να ζητήσουν από την Επιτροπή να παράσχει καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 215 της ΣΛΕΕ.

Η Επιτροπή έλαβε αιτήματα από δύο ΕΑΑ για έκδοση γνώμης σχετικά με τη μεταβολή του χαρακτήρα και του τύπου διατήρησης δεσμευμένων κεφαλαίων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/44 του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2016, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λιβύη και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 204/2011² (στο εξής: κανονισμός για τη Λιβύη) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 36/2012 του Συμβουλίου³, της 18ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 442/2011 (στο εξής: κανονισμός για τη Συρία), αντίστοιχα.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το ερώτημα που θέτει η πρώτη ΕΑΑ αφορά τμήμα επενδυτικού ταμείου της ΕΕ στο οποίο τράπεζα με έδρα την ΕΕ κατέχει συμμετοχή για λογαριασμό οντότητας που περιλαμβάνεται στον κατάλογο ο οποίος έχει καταρτιστεί βάσει του κανονισμού για τη Λιβύη. Η ΕΑΑ ερωτά αν η εκκαθάριση του τμήματος αυτού από τη διαχειρίστρια εταιρεία επενδύσεων και στη συνέχεια η δέσμευση των εσόδων που αποδίδονται στην οντότητα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο σε διαχωρισμένο λογαριασμό στην τράπεζα με έδρα την ΕΕ θα ήταν συμβιβάσιμη με τον κανονισμό για τη Λιβύη. Η ΕΑΑ ερωτά επίσης αν για τις ενέργειες αυτές απαιτείται προηγούμενη άδεια από την ΕΑΑ.

Η δεύτερη ΕΑΑ ερωτά αν υποκατάστημα τράπεζας το οποίο είναι εγκατεστημένο σε κράτος μέλος και έχει δεσμεύσει λογαριασμό που έχει ανοιχθεί στο εν λόγω υποκατάστημα από οντότητα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο ο οποίος έχει καταρτιστεί βάσει του κανονισμού για τη Συρία, δικαιούται να μεταφέρει («re-book») τον λογαριασμό στη μητρική τράπεζα που βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ), και αν για τη μεταφορά αυτή απαιτείται προηγούμενη άδεια από την ΕΑΑ.

¹ Σύμφωνα με τις Συνθήκες, μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να παράσχει νομικά δεσμευτική ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.

² ΕΕ L 12 της 19.1.2016, σ. 1.

³ ΕΕ L 16 της 19.1.2012, σ. 1.

Δεδομένου ότι και τα δύο ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία της έννοιας της «δέσμευσης κεφαλαίων» και τις συνέπειές της, η Επιτροπή θα απαντήσει από κοινού στα ερωτήματα αυτά.

ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

α) Νομικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τη Λιβύη και το άρθρο 1 στοιχείο θ) του κανονισμού για τη Συρία, ως «δέσμευση κεφαλαίων» νοείται «η παρεμπόδιση κάθε κίνησης, μεταβίβασης, μεταβολής, χρήσης, πρόσβασης ή διαπραγμάτευσης κεφαλαίων που μπορεί να οδηγήσει σε μεταβολή ως προς τον όγκο, το ποσό, τον τόπο διατήρησής τους, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την κατοχή, τον χαρακτήρα, τον προορισμό ή άλλη μεταβολή ή **η οποία θα καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίηση των συγκεκριμένων κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης χαρτοφυλακίων**» (προσθήκη έμφασης).

Το άρθρο 5 του κανονισμού για τη Λιβύη ορίζει ότι:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και οικονομικοί πόροι που ανήκουν στην κυριότητα ή βρίσκονται στην κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο των φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή οργανισμών που απαριθμούνται στα παραρτήματα II και III.

2. Απαγορεύεται η διάθεση, άμεσα ή έμμεσα, κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων στα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή οργανισμούς που απαριθμούνται στα παραρτήματα II και III.

3. Απαγορεύεται η εσκεμμένη και εκ προθέσεως συμμετοχή σε δραστηριότητες που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα, άμεσα ή έμμεσα, την καταστράτηγηση των μέτρων που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2.»

Παρόμοια, κατ' ουσίαν, διατύπωση περιέχεται στο άρθρο 14 του κανονισμού για τη Συρία.

Η δέσμευση κεφαλαίων έχει ως στόχο να αποτρέψει κάθε ενέργεια που θα καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων. Αυτό σημαίνει ότι, κατ' αρχήν, δεν αποκλείονται μεταβολές σε ορισμένα χαρακτηριστικά των κεφαλαίων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν επηρεάζουν τη συνέχεια της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων.

β) Ερώτημα 1: Μεταβολή του χαρακτήρα των δεσμευμένων κεφαλαίων

Η μεταβολή του χαρακτήρα των δεσμευμένων μετοχών ενδεχομένως να μην παραβιάζει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων που προβλέπεται στο άρθρο 5 του κανονισμού για τη Λιβύη εφόσον δεν κατέστησε δυνατή τη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων (από οποιονδήποτε) κατά το χρονικό διάστημα ισχύος των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ. Η άμεση δέσμευση των εσόδων που προκύπτουν είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί ότι πληρούνται η προϋπόθεση αυτή.

Τα περιοριστικά μέτρα δεν έχουν τιμωρητικό ούτε δημευτικό χαρακτήρα, είναι απλώς προληπτικά. Μολονότι σύμφωνα με τον κανονισμό για τη Λιβύη οι φορείς της ΕΕ υποχρεούνται και έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενέργεια είναι αναγκαία για τη δέσμευση των κεφαλαίων, ο κανονισμός δεν τους παρέχει το δικαίωμα να διαθέτουν τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία ούτε το δικαίωμα να επιβάλλουν στους ιδιοκτήτες τους επιβαρύνσεις ή ζημιές που δεν είναι εγγενείς στη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων.

Αποτελεί αρμοδιότητα της ΕΑΑ να επαληθεύσει και να βεβαιωθεί ότι οι ενέργειες που οδηγούν σε μεταβολή του χαρακτήρα των κεφαλαίων δεν θα έχουν ως αποτέλεσμα να καταστεί δυνατή η χρήση των κεφαλαίων.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3 του κανονισμού για τη Λιβύη, η ΕΑΑ θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι οι προαναφερθείσες αλλαγές δεν έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της δέσμευσης των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων.

γ) Ερώτημα 2: Μεταβολή του τόπου διατήρησης δεσμευμένου λογαριασμού στο Ηνωμένο Βασίλειο

Σύμφωνα με το άρθρο 35 στοιχείο ε) του κανονισμού για τη Συρία, οι διατάξεις της εν λόγω πράξης, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 14, εφαρμόζονται σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό για τις συναλλαγές που πραγματοποιεί, εν όλω ή εν μέρει, εντός της Ένωσης. Κατά συνέπεια, το υποκατάστημα μητρικής τράπεζας του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΕ, μολονότι δεν έχει ιδρυθεί ή συσταθεί βάσει του δικαίου κράτους μέλους, υποχρεούται να εφαρμόζει τον κανονισμό όταν πραγματοποιεί τραπεζική μεταφορά από την ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Δυνάμει του άρθρου 127 της συμφωνίας αποχώρησης⁴, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν υποχρεωμένο να εφαρμόζει το δίκαιο της ΕΕ έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, ημερομηνία που σηματοδότησε τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Μέχρι την ημερομηνία εκείνη, το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθούσε να δεσμεύεται πλήρως από τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ και οι υποχρεώσεις δέσμευσης που ίσχυαν στο Ηνωμένο Βασίλειο για τους μεταφερόμενους λογαριασμούς ήταν ίδιες με εκείνες που ίσχυαν σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

Ωστόσο, από την 1η Ιανουαρίου 2021, ορισμένες καταχωρίσεις που προβλέπονταν προηγουμένως βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού για τη Συρία, δεν προβλέπονται πλέον βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου. Ως εκ τούτου, οι καταχωρίσεις αυτές δεν υπόκεινται επί του παρόντος σε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων στο Ηνωμένο Βασίλειο ή δεν περιλαμβάνονται στον ενοποιημένο κατάλογο της εν λόγω χώρας. Αυτό σημαίνει ότι, από την 1η Ιανουαρίου 2021, το Ηνωμένο Βασίλειο, ως τρίτη χώρα, δεν εφαρμόζει μέτρα πανομοιότυπα με τα αυτόνομα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη Συρία.

Κατά συνέπεια, η μητρική τράπεζα υπείχε τις ίδιες υποχρεώσεις δέσμευσης με το υποκατάστημα προέλευσης στην ΕΕ μόνο μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

Ως εκ τούτου, από την 1η Ιανουαρίου 2021, πριν από τη μεταφορά του δεσμευμένου λογαριασμού στο Ηνωμένο Βασίλειο, το υποκατάστημα στην ΕΕ πρέπει να επαληθεύει ότι ο κάτοχος του λογαριασμού υπόκειται σε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Σε αντίθετη περίπτωση, η μεταφορά του τόπου διατήρησης του δεσμευμένου λογαριασμού στο Ηνωμένο Βασίλειο θα ισοδυναμούσε αμέσως με παράβαση του άρθρου 14 παράγραφος 1 του κανονισμού για τη Συρία. Επιπλέον, εάν τα εν λόγω κεφάλαια ωφελούν το κατονομασθέν πρόσωπο, αυτό θα ισοδυναμούσε επίσης με παράβαση του άρθρου 14 παράγραφος 2 του κανονισμού για τη Συρία.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού για τη Συρία, οι φορείς δεν υπέχουν καμία ευθύνη εάν δεν γνώριζαν ούτε είχαν εύλογο λόγο να υποπτευθούν ότι οι ενέργειές τους συνιστούν παράβαση του κανονισμού. Ωστόσο, κατά την άποψη της Επιτροπής, πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη το ενδεχόμενο το Ηνωμένο Βασίλειο να λάβει στο μέλλον περαιτέρω αποκλίνοντα μέτρα.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, εναπόκειται στο υποκατάστημα προέλευσης στην ΕΕ να αξιολογήσει και να μετριάσει τον κίνδυνο τα περιοριστικά μέτρα του Ηνωμένου Βασιλείου που αφορούν τη Συρία να αποκλίνουν περαιτέρω από εκείνα που έχει θεσπίσει η ΕΕ και, ως

⁴ Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, 2019/C 384 I/01, ΕΕ C 384I, σ. 1.

εκ τούτου, να καταστήσουν τη μεταφορά του λογαριασμού, στην προκειμένη περίπτωση, ασυμβίβαστη με τα μέτρα που έχει θεσπίσει η ΕΕ. Η μη εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής θα μπορούσε να οδηγήσει, κατά την άποψη της Επιτροπής, σε παράβαση της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που προβλέπεται στο άρθρο 14 παράγραφος 1 του κανονισμού για τη Συρία, αν η μεταβολή του τόπου διατήρησης του δεσμευμένου λογαριασμού καθιστά δυνατή, στη συνέχεια, τη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων του (από οποιονδήποτε). Επιπλέον, εάν τα εν λόγω κεφάλαια ωφελούν το κατονομασθέν πρόσωπο, αυτό θα ισοδυναμούσε επίσης με παράβαση του άρθρου 14 παράγραφος 2 του κανονισμού για τη Συρία. Εναπόκειται στην ΕΑΑ να επαληθεύσει εάν το εν λόγω υποκατάστημα είχε επαρκείς λόγους για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η μεταφορά στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν θα επέτρεπε την ενδεχόμενη χρήση των εν λόγω κεφαλαίων.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 3 του κανονισμού για τη Συρία, απαγορεύεται στους φορείς της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, να συμμετέχουν εν γνώσει και εκ προθέσεως σε δραστηριότητες που έχουν, άμεσα ή έμμεσα, ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που επιβάλλεται με το άρθρο 14 παράγραφος 1 του κανονισμού για τη Συρία. Στο άρθρο 27α του κανονισμού για τη Συρία περιλαμβάνεται γενικότερη απαγόρευση της εν γνώσει και εκ προθέσεως συμμετοχής σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση, μεταξύ άλλων, των διατάξεων του άρθρου 14.

Η μεταφορά δεσμευμένων λογαριασμών ή κεφαλαίων στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, για βάσιμους και νομικά τεκμηριωμένους λόγους. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι σχετικοί κίνδυνοι για τη συνέχιση της δέσμευσης των κεφαλαίων ενδέχεται να εκδηλωθούν από την 1η Ιανουαρίου 2021, εάν ανακύψει διαφορά μεταξύ των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ και των περιοριστικών μέτρων του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, και το υποκατάστημα στην ΕΕ δεν λάβει εύλογα μέτρα για να αποτρέψει αυτήν τη μεταβολή του τόπου διατήρησης, κατά την άποψη της Επιτροπής, η ΕΑΑ μπορεί να θεωρήσει το γεγονός αυτό ως ένδειξη ότι το εν λόγω υποκατάστημα συμμετείχε εν γνώσει και εκ προθέσεως σε δραστηριότητα η οποία είχε ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων.

δ) Η εκ των προτέρων άδεια από την ΕΑΑ

Οι δύο εν λόγω κανονισμοί δεν περιέχουν απαιτήσεις εκ των προτέρων άδειας για μεταβολές όπως εκείνες που περιγράφονται στα ερωτήματα των ΕΑΑ. Ωστόσο, για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους εν λόγω κανονισμούς και η ομοιόμορφη εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ, το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού για τη Λιβύη και το άρθρο 29 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού για τη Συρία απαιτούν από τους φορείς της ΕΕ να ενημερώνουν «αμέσως» τις ΕΑΑ σχετικά με δεσμευμένους λογαριασμούς και ποσά, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών τους. Στις ίδιες διατάξεις αναφέρεται ότι πρέπει επίσης να ενημερώνεται η Επιτροπή. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τη Λιβύη και το άρθρο 29 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τη Συρία, οι φορείς εκμετάλλευσης της ΕΕ υποχρεούνται επίσης να συνεργάζονται με τις ΕΑΑ σε κάθε έλεγχο/επαλήθευση των παρεχόμενων πληροφοριών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή θεωρεί ότι:

- 1) Η μεταβολή του χαρακτήρα των δεσμευμένων κεφαλαίων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/44 του Συμβουλίου θα ήταν ασυμβίβαστη με τον εν λόγω κανονισμό εάν καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων από

οποιοδήποτε ανά πάσα στιγμή ενόσω ισχύουν τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ ή εάν είχε ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων. Αποτελεί αρμοδιότητα της ΕΑΑ να επαληθεύει και να βεβαιώνεται ότι οι ενέργειες που οδηγούν σε μεταβολή του χαρακτήρα των δεσμευμένων κεφαλαίων δεν έχουν ως αποτέλεσμα να καθίσταται δυνατή η χρήση τους ή να καταστρατηγείται η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων.

- 2) Η μεταβολή του τύπου διατήρησης δεσμευμένου λογαριασμού σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 36/2012 του Συμβουλίου από κράτος μέλος στο Ηνωμένο Βασίλειο θα ήταν ασυμβίβαστη με τον εν λόγω κανονισμό εάν καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων από οποιοδήποτε ανά πάσα στιγμή ενόσω ισχύουν τα περιοριστικά μέτρα της ΕΕ ή εάν είχε ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων. Οι φορείς της ΕΕ πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για να αποφεύγεται η εν λόγω ασυμβατότητα, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο, μετά την 1η Ιανουαρίου 2021, οι αντίστοιχες πολιτικές της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά τα περιοριστικά μέτρα να αποκλίνουν κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή τη χρησιμοποίηση των μεταφερόμενων κεφαλαίων. Αποτελεί αρμοδιότητα της ΕΑΑ να επαληθεύει και να βεβαιώνεται ότι οι ενέργειες που οδηγούν σε μεταβολή του τύπου διατήρησης ενός δεσμευμένου λογαριασμού στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχουν ως αποτέλεσμα να καθίσταται δυνατή η χρήση των κεφαλαίων ή να καταστρατηγείται η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων.
- 3) Οι φορείς της ΕΕ υποχρεούνται να ενημερώνουν «αμέσως» την ΕΑΑ και την Επιτροπή σχετικά με μεταβολές που επηρεάζουν δεσμευμένους λογαριασμούς και ποσά και να συνεργάζονται με την ΕΑΑ για την επαλήθευση των εν λόγω πληροφοριών.

Βρυξέλλες, 27.5.2021

*Για την Επιτροπή
Mairead McGUINNESS
Μέλος της Επιτροπής*

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ
Για την Γενική Γραμματέα

Martine DEPREZ
Διευθύντρια
Λήψη αποφάσεων και συλλογικότητα
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ